



goriški letnik

zbornik goriškega muzeja
47 (2023)

2023

GORIŠKI LETNIK – Zbornik Goriškega muzeja

ISSN 0350-2929

© Goriški muzej Kromberk - Nova Gorica

Številka 47 (2023)

Goriški letnik – zbornik Goriškega muzeja je od leta 2021 vključen v mednarodno bibliografsko bazo podatkov European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS).

Glavni uredniki: dr. Ines Beguš, Andrej Ferletic, dr. Teja Gerbec

Uredniški odbor: Rok Bavčar, Katarina Brešan, dr. Tanja Gomiršek,
dr. Špela Ledinek Lozej, dr. Marko Klavora, dr. Petra Kolenc,
dr. Borut Koloini, dr. Ana Kruh, dr. Neva Makuc, mag. Miha Mlinar,
Alessandro Quinzi

Odgovorni urednik: Vladimir Peruničič

Izdal in založil: Goriški muzej Kromberk - Nova Gorica, zanj Vladimir Peruničič

Prevod in jezikovni pregled izvlečkov v angleški jezik: Urška Žitnik

Jezikovni pregled: Anja Mugerli

Oblikovanje in prelom: Grafikart, Turk & Co., d. n. o.

Tisk: Present, d. o. o.

Naklada: 400

Zbornik so sofinancirali: Ministrstvo za kulturo,
Mestna občina Nova Gorica,
Občina Ajdovščina,
Občina Brda,
Občina Sežana,
Občina Šempeter - Vrtojba.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

Redakcija te številke je bila zaključena 22. 11. 2023.

Vsebina

5 **Predgovor**

Razprave

- 9 **Tomaž Fabec, Manca Vinazza**
Škocjan od 3341±45 BP do 2010. Raziskave Centra za preventivno arheologijo ZVKDS v letih 2009 in 2010
- 53 **Boštjan Laharnar**
Tisočletje slavinskih gradišč. O prazgodovinskih gradiščih v okolici Slavine
- 79 **Tanja Gomiršek**
Utrjevanje gospodarske moči grofa Sigismunda Attemsa (1708–1758) skozi prizmo nepremičninskega in kreditnega poslovanja
- 103 **Edo Kozorog**
Goriški pomerij
- 117 **Lidija Tavčar**
Fragmenti o goriški družini dr. Alekseja Rafaela Rojica
- 137 **Božidar Premrl**
Pozabljeni mojster – ljudski umetnik Jožef Hlede iz Podsabotina
- 171 **Alessandro Quinzi**
Lichtenreitova zavetnika Gorice (s pripisom za Slomškov obisk Ogleja in Staničevim podpisom)
- 181 **Polona Semenič**
Konservatorsko-restavratorski posegi na Lichtenreitovi sliki sv. Hilarija in Tacijana
- 197 **Ines Beguš**
Industrijska dediščina Ajdovščine: razpršena razstava na prostem

Arheološke novice

- 225 **Matija Turk, Tilen Podobnik**
Planina Sleme (Matajur)
- 231 **Teja Gerbec**
Most na Soči – naselbina (EŠD 470)
- 235 **Teja Gerbec, Tomaž Lazar**
Kanal
- 237 **Teja Gerbec**
Kanal

Ocene in recenzije

- 245 **Ines Beguš**
Jakob Kandut: Viharnik iz Kanalske doline: Jakob Kandut (1913–1996)
- 249 **Robert Devetak**
Jernej Komac: »Srce se mi trga od žalosti«: vsakdanje življenje prebivalstva na Bovškem med veliko vojno
- 251 **Robi Kovač**
Zdenka Žigon in Artur Lipovž, ur.: »Bog dal konec te gerde vojne!«: obdobje prve svetovne vojne v zgornji Vipavski dolini
- 253 **Neža Pregelj**
Gorazd Humar, ur.: Ko so ječali tečaji Evrope
- 257 **Inga Brezigar**
Anton Komotar: Ponovno združeni v tujini, zbirka Zapisi iz zdomstva
- 261 **Inga Brezigar**
Saša Babič, Mateja Belak, ur.: Staroverstvo v Sloveniji med religijo in znanostjo

V spomin

- 273 **Petra Kolenc**
V spomin zgodovinarju dr. Milošu Fonu (1980–2023)
- 279 **Robert Devetak**
Alessio Stasi (1976–2023)

Izšlo v 2023

Pregled dogodkov v 2023

Navodila avtorjem

Predgovor

Nekdanji direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič je leta 2008 v uvodniku *Goriškega letnika* poudaril pomen pisane besede in strokovnih besedil, ki »pričajo o našem obstoju«. Tudi ob deseti obletnici njegove smrti poskušamo pisci in uredniki v tem zborniku, pomembnem predvsem za prebivalce ob zahodni narodnostni meji, slediti njegovim mislim in jih ob koncu vsakega leta tudi udejanjati. *Goriški letnik* v tem smislu ni le odsev Goriškega muzeja, pač pa tudi širšega severnoprimorskega prostora.

Ta prostor bo s središčema Gorico in Novo Gorico v letu 2025 gostil Evropsko prestolnico kulture. Verjamemo, da bo tudi Goriški muzej ob tej posebni priložnosti imel vidno in pomembno vlogo, kajti prepričani smo, da je premična kulturna dediščina, katere skrbnik je muzej, eden od temeljev kulture. V okviru EPK je muzej na nekaterih področjih že aktiven in eno izmed njih predstavlja projekt izvedbe taktilne galerije. V ta namen smo v letošnjem letu pridobili kamnito maketo Rusjanovega spomenika, ki jo predstavljamo na naslovnici.

Vzporedno s tem poteka naše muzejsko delo po utečenih tirnicah. Tako že nekaj let v *Goriškem letniku* beležimo vse dogodke, ki smo jih osnovali ali pri njih sodelovali, in izdane publikacije. Spominjamo se Alessia Stasija in Miloša Fona, dveh odličnih domoznancev, ki sta nas prezgodaj zapustila. Da je bilo letošnje leto literarno plodno, priča rubrika recenzije. In kot že veleva tradicija, posežemo v razpravah na področja arheologije, zgodovine, umetnostne zgodovine, konservatorstva-restavratorstva in muzeologije.

V upanju, da naš prispevek pomeni vsaj droben kamenček v temelju kulture, Vam želimo prijetnega branja.

Uredniki

Razprave

Tomaž Fabec

dr. znanosti s področja arheologije, konservatorski svetovalec
ZVKDS, Center za preventivno arheologijo
SI-1000 Ljubljana, Poljanska cesta 40, tomaz.fabec@zvkds.si

Manca Vinazza

dr. znanosti s področja arheologije, docentka
Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
SI-1000 Ljubljana, Zavetiška ulica 5, manca.vinazza@ff.uni-lj.si

Škocjan od 3341±45 BP do 2010. Raziskave Centra za preventivno arheologijo ZVKDS v letih 2009 in 2010

Izvleček: Prispevek predstavlja nove arheološke podatke, ki nudijo izhodišče za razmislek o arheološki podobi širšega območja Škocjana in njeno in izpopolnitev. Škocjansko gradišče je bilo najbrž zasnovano že na prehodu starejše v srednjo bronasto dobo in je prosperiralo vse do konca bronaste dobe, ko je v starejši železni dobi prišlo do kratkotrajnega premika težišča poselitve. V mlajši železni dobi se je na pomolu okoli Okroglice razvilo obsežno naselje, ki je živelo vsaj do prvih stoletij našega štetja. Po antiki je postala poselitev kraja razpoznavna že vsaj od konca 12. stoletja. Morda že v poznem srednjem veku, zelo očitno pa v novem veku, se je izrazito pospešilo tudi preoblikovanje krajine zaradi kmetijskih potreb.

Glavne besede: Slovenija, Kras, Park Škocjanske jame, gradišča, kulturna krajina, bronasta doba, novi vek.

Škocjan from 3341±45 BC to 2010.

Research Conducted by the Centre for Preventive Archaeology at the Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia in 2009 and 2010

Abstract: The article presents new archaeological data that provide a starting point for contemplating the archaeological image of the wider Škocjan area and refining it. The Škocjan hillfort was most likely built at the turn of the Middle Bronze Age and prospered until the end of the Bronze Age; afterwards, the population briefly settled elsewhere in the Early Iron Age. In the Late Iron Age, a vast settlement was formed on the prominence around the Okroglica shaft and was inhabited at least until the first few centuries AD. Post-antique settlement becomes notable from the end of the 12th or the beginning of the 13th century at the latest. The landscape underwent a rapid transformation for agricultural purposes in the modern period, perhaps even as early as in the Late Middle Ages.

Keywords: Slovenia, Karst, Škocjan Caves Park, hillforts, cultural landscape, Bronze Age, modern period

Boštjan Laharnar

dr. arheoloških znanosti, kustos za prazgodovino

Narodni muzej Slovenije

SI-1000 Ljubljana, Prešernova cesta 20

bostjan.laharnar@nms.si

Tisočletje slavinskih gradišč.

O prazgodovinskih gradiščih v okolici Slavine¹

Izveček: V okolici Slavine na Zgornji Pivki so ostaline štirih prazgodovinskih gradišč. Lidarski podatki so omogočili izdelavo prikazov njihovih sledov in pomembno dopolnili topografske podatke. Največ vemo o Ambroževem gradišču in Babi, kjer sta bili naselji verjetno že v pozni bronasti dobi. Gradišči sta živeli v starejši železni dobi, ko so domnevno zgradili tudi gradišči nad Selcami in na Podvršku. Baba in Ambroževo gradišče sta bili obljudei v mlajši železni dobi, predvsem v 2. in 1. stoletju pr. n. št., njun zaton pa je povezan z rimsko osvojitvijo. Domnevamo, da je bilo gradišče na Babi opuščeno že kmalu po letu 74 pr. n. št., medtem ko je Ambroževo gradišče ostalo naseljeno do konca avgustejske dobe.

Gljučne besede: Slavina, gradišča, pozna bronasta doba, železna doba, rimska vojska, rimsko osvajanje, arheološke najdbe, arheološka topografija.

The Millennium of Hillforts around Slavina

Abstract: Around Slavina, in the Zgornja Pivka area, the remains of four prehistoric hillforts have survived. LiDAR data have enabled us to trace the remains and have supplemented the existing topographical data. We know most about the Ambroževo gradišče and Baba, where settlements were very likely constructed as early as the Late Bronze Age. These two hillforts were occupied in the Early Iron Age, at the same time when the hillforts above Selce and on the Podvršek Hill are believed to have been built. The Ambroževo gradišče and Baba hillforts were inhabited in the Late Iron Age, mostly in the 2nd and 1st centuries BC; their decline is connected with Roman conquest. It is assumed that the Baba hillfort was abandoned soon after 74 BC, while the Ambroževo gradišče remained inhabited until the end of the Augustan Age.

Keywords: Slavina, hillforts, Late Bronze Age, Iron Age, Roman Army, Roman conquest, archaeological finds, archaeological topography

¹ Članek je nastal v okviru raziskovalnega projekta J6-3125, Po sledih osvajalcev. Rimska vojska in skupnosti domačinov na Krasu in Notranjskem (JZ Slovenija), ki ga je sofinancirala Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

Tanja Gomiršek

dr. znanosti s področja zgodovine, muzejska svetovalka

Goriški muzej

SI-5000 Nova Gorica, Grajska cesta 1

tanja.gomirsek@goriskimuzej.si

Utrjevanje gospodarske moči grofa Sigismunda Attemsa (1708–1758) skozi prizmo nepremičninskega in kreditnega poslovanja

Izveček: Sigismund Attems je bil na okrajnem glavarstvu nosilec pomembnih položajev, ki so mu dajali družbeno moč. Z nakupi zemljišč, gradnjo ter nakupi hiš in posojanjem je dosegel tudi ekonomski dvig rodbine. Naslonil se je na tradicionalni stebler premoženja, zemljo, od katere je prejemal visoke dohodke. To nam kažejo tudi prostori, namenjeni predelavi in skladiščenju pridelkov, ki so bili sestavni del dominikalnih hiš ter visoke investicije v njihovo opremo. Obresti na posojila pa so predstavljale manjši del njegovih letnih prihodkov. Sigismund se nam kaže kot podjetna oseba, ki ni pasivno spremljala upravljanja premoženja, temveč je uspešno uresničila svojo vizijo krepitve gospodarske moči.

Ključne besede: Sigismund Attems, premoženjska struktura, zakup, posojanje, zemljiška posest.

Consolidation of the Economic Power of Count Sigismund Attems (1708–1758) through the Lens of Real-Estate and Lending Transactions

Abstract: Sigismund Attems held high-ranking positions in the district board, which made him a powerful figure in society. Through purchasing land, building and purchasing houses, and lending activities he also elevated the economic status of his family. He relied on the traditional pillar of wealth building, i.e., land, from which he received high revenues. This is also evident in the rooms intended for the processing and storage of crops, which were integral parts of demesne houses, and the large investments in their furnishings. Interest on loans constituted a minor part of his annual revenue. Evidently, Sigismund was an entrepreneur who was not passively monitoring the management of his assets, but rather realized his vision of strengthening his economic power.

Keywords: Sigismund Attems, wealth structure, tenancy, lending, demesne

Edo Kozorog

univ. dipl. inž. gozdarstva, vodja Območne enote Tolmin

Zavod za gozdove Slovenije

SI-5220 Tolmin, Tumov drevored 17

edo.kozorog@zgs.si

Goriški pomerij

Izveček: Goriški pomerij je bil ustanovljen v prvi polovici 19. stoletja, najverjetneje v času Ilirskih provinc v letih 1809–1813, gotovo pa pred letom 1822. Razmejen je bil s 70 mejnimi kamni, od katerih jih je danes ohranjenih še okoli 29, od tega 13 na italijanski in 16 na slovenski strani meje. Prvotni razmejeni del z mejnimi kamni je obsegal okoli 1.800 ha. Poleg mesta Gorica je zajemal tudi primestna kmetijska in druga zemljišča z gozdom Panovec, ki je imel takrat velik pomen za oskrbo Gorice z lesom. Vključeval je katastrske občine Gorica, Pristava in Rožna Dolina, leta 1845 mu je bila priključena še Stara Gora. Mejni kamni, ki razmejujejo pomerij s sosednjimi občinami, predstavljajo redke ohranjene ostaline iz začetka nastajanja občinske uprave pri nas.

Ključne besede: Gorica, Nova Gorica, Panovec, Pomerio di Gorizia, Goriški pomerij, mejni kamni, lokalna samouprava, občine.

Pomerium of Gorizia

Abstract: The Pomerium of Gorizia was established in the first half of the 19th century, most likely at the time of the Illyrian Provinces between 1809 and 1813, but certainly prior to 1822. It was demarcated by 70 boundary markers, around 29 of which have been preserved to this day – 13 on the Italian side and 16 on the Slovenian side of the border. The original area demarcated by boundary markers covered around 1.800 ha. In addition to the town of Gorizia, it also comprised suburban agricultural and other lands, including the Panovec forest, which was of great importance for Gorizia's wood supply. It included the cadastral municipalities of Gorizia, Pristava and Rožna Dolina; Stara Gora was annexed to it in 1845. The boundary markers demarcating the pomerium from the neighbouring municipalities represent rare remnants of the time when municipal administration was beginning to form in these parts.

Keywords: Gorizia, Nova Gorica, Panovec, Pomerio di Gorizia, Pomerium of Gorizia, boundary markers, local self-government, municipalities

Lidija Tavčar

dr. znanosti s področja soc., prof. um. zg.

SI-5000 Nova Gorica, Pristava, Kostanjeviška 3

SI-1000 Ljubljana, Lepodvorska 1

lidija.tavcar@gmail.com

Fragmenti o goriški družini dr. Alekseja Rafaela Rojica

Izveček: Namen zapisa je predstaviti družabne stike članov narodnozavedne goriške meščanske družine Rojic na prelomu 19. in 20. stoletja. Ti so v glavnem izluščeni iz objavljenih časopisnihotic v Soči. Glavnina sporočil je posvečena dr. Aleksiju Rafaelu Rojicu (1844–1927), manj pogosta so o Ani Frančiški Josipini Dolschein, poročeni Rojic (1855–1916), zdravnikovi soprogi, in o obeh njunih hčerkah, starejši Editi (1876–?) in mlajši Meliti (1879–1924). Zaradi svojih nagnjenj so družinski člani posegali na različna področja: medicinsko, glasbeno in likovno. Čeprav fragmenti, vendarle odsevajo meščansko, kulturno in socialno življenje na Goriškem skozi prizmo družine Rojic.

Ključne besede: Aleksij Rafael Rojic, Ana Frančiška Josipina Dolschein, Edita Rojic, Melita Rojic, Gorica, meščanstvo, družabni stiki.

Fragments on the Family of Dr Aleksij Rafael Rojic from Gorizia

Abstract: The purpose of the paper is to present the social contacts of members of the Rojic family, a nationally conscious bourgeois family from Gorizia, at the turn of the 20th century. Their contacts were mostly extracted from news items published in the *Soča* bulletin. Most of the items are dedicated to Dr Aleksij Rafael Rojic (1844–1927), while fewer items are dedicated to the doctor's wife Ana Frančiška Josipina Dolschein, married name Rojic (1855–1916), and to their two daughters, the eldest daughter Edita (1876–?) and the youngest daughter Melita (1879–1924). Owing to their interests, members of the family were engaged in various fields: medicine, music and the fine arts. Though fragments, they nevertheless reflect the bourgeois, cultural and social life of the Gorizia area from the perspective of the Rojic family.

Keywords: Aleksij Rafael Rojic, Ana Frančiška Josipina Dolschein, Edita Rojic, Melita Rojic, Gorizia, bourgeoisie, social contacts

Božidar Premrl

univ. dipl. lit. komp., prof. slov.

SI-1000 Ljubljana, Resljeva cesta 36

bozidar.premrl@siol.net

Pozabljeni mojster – ljudski umetnik Jožef Hlede iz Podsabotina

Izvilleček: Članek je posvečen doslej neznanemu kamnoseku Jožefu Hledétu iz Podsabotina v Brdih in njegovemu opusu nagrobnih spomenikov, ki so nastajali od konca šestdesetih let 19. stoletja do začetka prve svetovne vojne. Avtor na podlagi arhivskih virov predstavi kratko Hledetovo biografijo, s primerjanjem oblikovnih značilnosti napisa na vodnjaku župnišča v Podsabotinu, ki edini vsebuje tudi njegov podpis, pa mu pripiše osemnajst nagrobnikov na pokopališčih v Podsabotinu in drugih krajih v Brdih ter v spodnjem Posočju. V drugem delu sledi katalog teh nagrobnikov s fotografijami ter podrobnimi opisi njihovega bogatega figuralnega in rastlinskega okrasja, s prepisi napisov in opisi njihovih epigrafskih značilnosti, po katerih so uvrščeni v kamnoseško-kiparski opus Jožefa Hledeta.

Ključne besede: Brda, Podsabotin, kamnosek, nagrobnik, kiparsko delo, figuralno okrasje, krilata angelska glava, akant.

A Forgotten Master – Folk Artist Jožef Hlede from Podsabotin

Abstract: The article is dedicated to the previously unknown stonemason Jožef Hlede from the village of Podsabotin in the Brda region and to the tombstones he created between the end of the 1860s and the start of World War I. Based on archival sources, the author presents a brief biography of Hlede. By comparing the design of the inscription on the well of the rectory in Podsabotin, which is the only monument containing Hlede's signature, the author attributes to Hlede eighteen tombstones in the cemeteries in Podsabotin, in other towns in the Brda region and in the lower Soča Valley. The second part of the article contains a catalogue of these tombstones with photographs, detailed descriptions of their rich figurative and vegetal ornamentation, transcribed inscriptions and descriptions of their epigraphic characteristics, which have led to their inclusion among the works of stonemasonry and sculpture by Jožef Hlede.

Keywords: Brda region, Podsabotin, stonemason, tombstone, sculptural work, figurative ornamentation, winged angel head, acanthus

Alessandro Quinzi

univ. dipl. um. zgod., kustos

Musei Provinciali di Gorizia

IT-34170 Gorica, Piazza E. De Amicis 2

alessandro.quinzi@regione.fvg.it

Lichtenreitova zavetnika Gorice (s pripisom za Slomškov obisk Ogleja in Staničevim podpisom)

Izvleček: V prispevku je prvič predstavljena slika Johanna Michaela Lichtenreita (1705–1780), ki upodablja sv. Hilarija in Tacijana, zavetnika Gorice. Slika je del ume-tniške opreme Frančiškanskega samostana Kostanjevica pri Novi Gorici in je posneta po grafiki, ki se je hranila v nekdanjem uršulinskem samostanu v Gorici in je danes v zbirkah Pokrajinskih muzejev. Mestna zavetnika nimata posebnih atributov, zato je med njima upodobljen goriški grad. Približno sto let po nastanku Lichtenreitove slike, leta 1851, pa bosta v Slomškovih Drobthinicah z gradom asociirana sv. Mohor in Fortunat, ki veljata za prvega oglejskega škofa oz. diakona ter neposredna predhodnika sv. Hilarija in Tacijana.

Ključne besede: Johann Michael Lichtenreit, Valentin Stanič, Anton Martin Slomšek, Gorica, Oglej, baročno slikarstvo.

Lichtenreit's Patron Saints of Gorizia (with a Postscript for Slomšek's Visit to Aquileia and Stanič's Signature)

Abstract: The article presents for the first time a painting by Johann Michael Lichtenreit (1705–1780) depicting SS Hilarius and Tatianus, the patron saints of Gorizia. The painting is part of the art furnishings of the Kostanjevica Franciscan Monastery near Nova Gorica and is a copy of a graphic that was once kept at the former Ursuline Convent in Gorizia and is now part of the collection of the Musei Provinciali di Gorizia. The town's patron saints have no special attributes, which is why the Castle of Gorizia is depicted between them. Roughly a hundred years after the making of Lichtenreit's painting, i.e., in 1851, Slomšek's miscellany *Drobtinice* associated SS Hermagoras and Fortunatus with the castle; they are considered the first bishop and deacon of Aquileia, respectively, and the direct predecessors of SS Hilarius and Tatianus.

Keywords: Johann Michael Lichtenreit, Valentin Stanič, Anton Martin Slomšek, Gorizia, Aquileia, Baroque painting

Polona Semenič

akad. restavratorka, višja konservatorka-restavratorka, samozaposlena v kulturi

SI-5272 Podnanos 96

polonasemenic@gmail.com

Konservatorsko-restavratorski posegi na Lichtenreitovi sliki sv. Hilarija in Tacijana

Izvleček: Slika sv. Hilarija in Tacijana je delo Janeza Mihaela Lichtenreita (1705–1780). Danes je slika v lasti Frančiškanskega samostana Kostanjevica pri Novi Gorici. V Pokrajinskem muzeju v Gorici (Musei Provinciali di Gorizia, Italija) je bila v letu 2023 slika prvič predstavljena na razstavi o slikarstvu 18. stoletja na Goriškem. Ob tej priložnosti je bila konservirana in restavrirana.

Ključne besede: barok, Kostanjevica pri Novi Gorici, oljna slika, Janez Mihael Lichtenreit, konserviranje in restavriranje.

Conservation and Restoration Procedures on Lichtenreit's Painting of SS Hilarius and Tatianus

Abstract: The painting of SS Hilarius and Tatianus is the work of Janez Mihael Lichtenreit (1705–1780). The painting is currently owned by the Kostanjevica Franciscan Monastery near Nova Gorica. The painting was presented for the first time in an exhibition on 18th-century painting in the Gorizia region at the Regional Museum of Gorizia (Musei Provinciali di Gorizia, Italy) in 2023. It was conserved and restored for the occasion.

Keywords: Baroque, Kostanjevica near Nova Gorica, oil painting, Janez Mihael Lichtenreit, conservation and restoration

Ines Beguš

dr. zgodovinskih znanosti, višja kustodinja, docentka

Goriški muzej

SI-5000 Nova Gorica, Grajska cesta 1

Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije

SI-6000 Koper, Titov trg 5

ines.begus@goriskimuzej.si; ines.begus@fhs.upr.si

Industrijska dediščina Ajdovščine: razpršena razstava na prostem

Izvleček: Prispevek obravnava razstavo o industrijski dediščini Ajdovščine, njen koncept, nastajanje in končno postavitev. Vsebinsko predstavlja zgodovino trinajstih obratov, ki so delovali na območju mesta v obdobju med 16. in 21. stoletjem. Zasnovana je tako, da si obiskovalci lahko obrate oziroma njihove ostanke ogledajo na prostem, *in situ*, več informacij o njih pa izvejo na spletni strani razstave. V zadnjem delu prispevka sledi še poskus umestitve razstave v primerno tipologijo muzejskih in drugih razstav na podlagi muzejske teorije ter predlog novega termina zanjo: razpršena razstava na prostem.

Gljučne besede: industrijska dediščina, 16.–21. stoletje, Ajdovščina, kulturno-zgodovinska pot, razpršena razstava na prostem.

Industrial Heritage of Ajdovščina: A Scattered Open-Air Exhibition

Abstract: The article discusses an exhibition on the industrial heritage of Ajdovščina, its concept, creation, and final layout. It presents the history of thirteen plants that operated in the town from the 16th to the 21st century. Its design enables visitors to view the plants or their remains in the open, *in situ*. More information about them can be found on the exhibition's website. In the final part of the article, we attempt to classify the exhibition into the appropriate typology of museum and other exhibitions based on museum theory, and propose a new term for it: a scattered open-air exhibition.

Keywords: industrial heritage, 16th–21st century, Ajdovščina, cultural and historical trail, scattered open-air exhibition